

เทศน์เช้า วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เอานะ อ้าว! พุทธธรรมะให้ฟังนะ ธรรมะ ทำไมพวกเราชาวพุทธถึงจะต้องฟังธรรมๆ เวลาฟังธรรมนะ มันเป็นบุญเป็นกุศล เป็นบุญกุศลก็เหมือนการศึกษา การศึกษา ถ้าเรามีสติมีปัญญา เราจะมีวิชาชีพอของเรา แต่ถ้าฟังธรรมๆ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้ ตลอดเวลา เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด จงอย่ามีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งเลย คือสังฆธรรม สังฆธรรมในชีวิต ถ้าเรามีธรรมเป็นที่พึ่ง มีธรรมเป็นที่พึ่ง ชีวิตของเรามันจะไม่ทุกข์ไม่ยาก ไม่ทุกข์ไม่ยาก

เวลาถ้าในหัวใจของเรามีสังฆธรรม มีคุณธรรม มันเห็นเป็นเรื่องปกติ เรื่องธรรมดา แล้วพอเรื่องปกติ เรื่องธรรมดา เรื่องของหัวใจใจใจใหม่ แต่เรื่องวิชาชีพ เรื่องอาชีพของเรา ใจเรื่องนี่ มันเป็นเรื่องเวรเรื่องกรรม เรื่องเวรเรื่องกรรมเพราะอะไร เพราะคนมีการศึกษามาเหมือนกัน บางคนทำวิชาชีพต่างๆ แล้วประสบความสำเร็จ บางคนมีการศึกษา เวลาศึกษามีปัญญามากกว่าเรา แต่เวลาเขาทำสิ่งใดทำไมเขาไม่ประสบความสำเร็จของเขา นี่พูดถึงว่าวิชาชีพเวลาทำงานทางโลก

แต่ถ้าเธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด คือเรามีสติมีปัญญาใจ ถ้ามีสติปัญญา นะ แม้แต่ในครอบครัวของเรา พ่อแม่พี่น้องที่อยู่ด้วยกันร่มเย็นเป็นสุข ลื่นกับพื้นมันยังขบกันเลย แล้วในบ้านในเรือนของเรา ความไม่เข้าใจกันในบ้านในเรือนเรามันไม่มีหรือ มันต้องมีแน่นอนอยู่แล้ว

แต่ถ้ามันมีแน่นอนอยู่แล้ว ถ้าเรามีธรรมเป็นที่พึ่ง พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของเรา พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของเรา เพราะพ่อแม่ให้ชีวิตนี้มา ชีวิตที่นั่นอยู่นี่เกิดจากพ่อจากแม่ แล้วชีวิตนี้ได้จากพ่อจากแม่ พ่อแม่จะไม่มีบุญคุณได้อย่างไร พ่อแม่ต้องมีบุญคุณอยู่แล้ว แต่พ่อแม่เขาคิด เขามีปัญญาของเขา เขาจะเลี้ยงดูเราอย่างไร นั่นเป็นสิทธิของท่าน ฉะนั้น เวลาเป็นสิทธิของท่าน สิ่งที่เราขัดใจเรามันมีไหม? มีเป็นธรรมดา ถ้ามีเป็นธรรมดานะ ถ้าเรามีธรรมเป็นที่พึ่ง เราเข้าใจได้ ใจสิ่งที่มันขัดอกขัดใจมันเรื่องเล็กน้อยมากๆ เลย เพราะอะไร เพราะท่านให้ชีวิตเรามา ท่านสงเสียด

เราเรียน ท่านให้ทุกอย่างเราเลย แต่ไอ้เรื่องสิ่งที่มีมันขัดแย้งกัน ถ้ามีธรรมเป็นที่พึ่งเกิด ธรรมอย่างนั้นมันจะมีคุณค่ามาก แต่เวลาเป็นประเพณีวัฒนธรรมนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ นี่ประเพณีวัฒนธรรม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ท่านไปเที่ยวสวน เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย เพราะท่านไม่เคยเห็นเลย มันเป็นเรื่องแปลก เพราะท่านไม่เคยเห็นเลย เพราะว่าพระเจ้าสุทโธทนะท่านเลี้ยงดูไว้ ท่านอยากให้มันเป็นจักรพรรดิ ท่านถึงไม่ให้มีสิ่งใดเข้าไปให้ท่านได้สะกิดใจเลย เพราะว่าพราหมณ์ได้พยากรณ์ไว้ ท่านป้องกันเต็มที่เลย ฉะนั้นถึงไม่รู้ว่าคุณเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย

เวลาไปเที่ยวสวน เทวดามาแปลงร่างให้เห็น พอเห็นมันก็สะท้อนใจใจใหม่ พอสะท้อนใจขึ้นมา บุญกุศลที่สร้างมา เธอจึงมีธรรมเป็นที่พึ่งเกิด ธรรมอันนี้เพราะบุญกุศล อานาจาสนา บารมีมันสะสมมา มันเห็นแล้วมันครุ่นคิด มันครุ่นคิด เราก็ต้องเป็นอย่างนี้หรือ เราต้องเป็นอย่างนี้หรือ ท่านตัดสินใจว่ามันต้องมีฝั่งตรงข้าม ถ้ามีเกิด มีแก่ มีเจ็บ มีตาย มันก็ต้องมีไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย แต่มันคืออะไรล่ะ มันที่ไหนล่ะ มันหาไม่ได้ ท่านถึงได้สละออกไป สละออกไป คั่นคว่าของท่าน

๖ ปีที่ท่านไปคั่นคว่ามันทุกข์มันยาก มันทุกข์มันยากเพราะยังไม่มีศาสดา คือว่ามันยังไม่มีวิชาการทางนี้ มันมีวิชาการทางวิชาชีพนานาโลกมีมาก ท่านไปศึกษามาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ๑๘ แขนง ท่านศึกษามาหมด แต่วิชาที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย มันยังไม่มีใครคั่นคว่าได้พบ ท่านเองมาคั่นคว่าเอง การคั่นคว่านี้แสนทุกข์แสนยากแสนลำบาก เพราะอะไร เพราะธรรมชาติของมนุษย์มันส่งออก มันคิดตลอด คิดคือการส่งออก ทวนกระแสกลับ ความคิดย้อนกลับมันหายาก มันหาไม่มี

ฉะนั้น เวลาท่านมาประพาศปฏิบัติของท่าน เวลาถึงวันเพ็ญเดือน ๖ เวลาท่านกลับมาฉันอาหารของนางสุชาดา แล้วท่านมาพิจารณาของท่าน เริ่มต้นตั้งแต่ปฐมยาม บุปเพณิวาसानุสติญาณ จิตเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ที่เรามา นั่งกันอยู่นี้มันต้องมีที่มาที่ไป เวลาเราเกิดในวิทยาศาสตร์ เราเกิดจากพ่อจากแม่ไง ฮ้าว! ก็คลอดมาจากท้องแม่ เกิดมาจากไหน ก็เกิดจากท้องแม่ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบุพเพนิวาसानุสติญาณ ย้อนอดีตชาติไป

อ้อ! ตั้งแต่ชาติที่แล้ว ตั้งแต่พระเวสสันดรไป ๑๐ ชาติ ทศชาติ แล้วไปเรื่อยไม่มีวันจบวันสิ้น ตอนนั้นยังไม่เป็นพระพุทธเจ้า เพราะย้อนอดีตได้ อดีตอยู่ที่ไหน

เรามีความจำไหม เรามีความจำในชาติปัจจุบันนี้ใช่ไหม แต่จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันเกิดแต่ละภพแต่ละชาติ มันได้สะสมมา พันธุกรรมของจิตๆ มันถึงให้นิสัยแตกต่างกันในบ้านในเรือนที่เราแตกต่างกัน แตกต่างกันเพราะว่าบุญกุศลมันแตกต่างกัน คืออุณิภาวะของจิตมันแตกต่างกัน เราถึงมีมุมมองที่แตกต่างกัน

เวลาท่านย้อนของท่านไป บุญเพนิวาसानุสติญาณ ระลึกอดีตชาติได้ ก่อนสมัยพุทธกาลมีฤาษีชีไพร นักบวชลัทธิอื่นๆ เขาก็ระลึกได้ มันไม่ใช่ มันไม่ใช่หนทางเพราะมันเป็นอดีตอนาคตมันเป็นกระแส มันเป็นเรื่องที่ไม่มีวันจบวันสิ้น มันทับซ้อนกัน มันเป็นกระแส มันเป็นพลังงานอันหนึ่ง มันมีของมันอยู่อย่างนั้น แต่พลังงานของจิตใจ บุญเพนิวาसानุสติญาณ ถ้าดึงกลับมา พอดึงกลับมา พอจิตสงบมากขึ้น จุตูปปาทญาณ รู้ถึงว่า ที่ว่าไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย ถ้าจิตมันยังไม่สิ้นกิเลสไป มันก็ต้องเกิดแน่นอน มันมีเหตุมีปัจจัยของมัน มันมีเหตุมีผลของมัน มันก็ต้องมีของมันนะ มันมีของมัน มันก็ต้องดำเนินไปตามกระแสของมัน มันต้องมีของมันอยู่อย่างนั้นนะ ตามไปไม่มีวันจบวันสิ้นเหมือนกัน

ดึงกลับมา พอดึงกลับมา ถึงที่สุดแล้ว อาสวักขยญาณ คำว่า “อาสวักขยญาณ” อาสวะคืออวิชชา คือความไม่รู้ตัวตน ไม่รู้ในตัวเรา เราไม่รู้ เราเกิดมาเองเรายังไม่รู้ว่าเรามาจากไหนแล้วมาอย่างไร เวลาปัญญาท่านเกิดขึ้นมา ธรรมจักรมันเกิด เกิดขึ้นมา มันถอดถอนความไม่รู้ ก็รู้หมด แต่การรู้ว่าบุญเพนิวาसानุสติญาณ จุตูปปาทญาณ รู้โดยฉานสมาบัติ มันเป็นความเท็จจริงอยู่อย่างนั้น แต่มันไม่ใช่มรรค ไม่ใช่มรรคเพราะมันไม่มีปัญญาในปัจจุบัน ปัญญาของเราเอง ปัญญาของเราเองที่เราจะถอดจะถอน แล้วเวลาท่านดึงกลับมา ปัญญาที่มันถอดมันถอนออกมาด้วยความเป็นจริง ออกมาด้วยเป็นจริง

เวลาท่านชำระล้างกิเลส เจริญมีธรรมเป็นที่พึ่งเกิด อย่างมีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งเลย แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นธรรมของศาสดา เป็นธรรมของพระอรหันต์ เป็นธรรมของผู้ที่สิ้นกิเลส สิ้นกิเลสมันสิ้นตรงไหน สิ้นกิเลสมันสิ้นถอนอาสวะ อาสวักขัย ความลังเลสงสัยในอวิชา ในตัวที่ให้เราเวียนว่ายตายเกิดอยู่ที่นี่ ที่เราเกิดๆ มันต้องเกิดแน่นอน จิตมันมีของมันอยู่ มันมีเหตุมีปัจจัย มันต้องไปตามอำนาจของมัน

ถ้าตามอำนาจของมัน มันไปตามอำนาจ ถ้ามันมีบุญกุศล คนทำคุณงามความดี อำนาจที่เป็นความดีมันเกิดความคิด ที่เวลาวิชาชีพอของเขา เขาทำอะไรเขาประสบความสำเร็จของเขา เพราะเขาได้ทำกรรมดีของเขามา

ของเรา เราทำของเรา ดีก็ทำ ชั่วก็ทำ มันก็ลุ่มๆ ดอนๆ อยู่อย่างนี้ กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน กรรมจำแนกให้นิสัยของเราแตกต่างกัน กรรมจำแนกให้คนเราคิดแตกต่างกัน ความคิดแตกต่างกันเพราะมันสะสมของมันมา มันก็คิดตามข้อมูลที่มันทำมา นี่ไง เวลาท่านชำระล้างอวิชชา ทำลายตรงนี้หมด

ทั้งๆ ที่เกิดมาเพื่อจะรื้อสัตว์ขันธ์ขันธ์นะ รื้อสัตว์ขันธ์ขันธ์ให้พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด แล้วมันจะสอนใครได้อย่างไรละ ใครจะมีวุฒิภาวะ จะมีสติปัญญารู้ได้อย่างไร ทอดธุระเลย สุดท้ายแล้วพรหมมานิมิตต์ หนึ่ง แล้วท่านได้สร้าง สร้างอำนาจวาสนามาเป็นศาสดา หนึ่ง ท่านถึงเผยแผ่ธรรม ถึงเริ่มสอนปัญจวัคคีย์ เริ่มสอนยสะ ได้พระอรหันต์มาๆ

นี่เราจะพูดถึงว่าสภาวะความเป็นจริงของมนุษย์ ถ้าสภาวะความเป็นจริงของมนุษย์ เวลาวางธรรมวินัยนี้ไว้ พอวางธรรมวินัยนี้ไว้เพื่อจะรื้อสัตว์ขันธ์ขันธ์ ที่นี้วางธรรมวินัยเพราะว่าคนเรามันมีวุฒิภาวะแตกต่างกัน ฉะนั้น วัฒนธรรมประเพณีเป็นเรื่องโลก เพราะเรื่องโลก เราศึกษาสภาวะแวดล้อมของโลก สภาวะแวดล้อมของโลก เราทำให้ถูกต้องดั่งตามประเพณีวัฒนธรรม ประเพณีวัฒนธรรม เราก็มาวิเคราะห์วิจัยกันว่าประเพณีวัฒนธรรมของใครถูกของใครผิด ทำอะไรจะถูกจะผิด สิ่งนี้เป็นการกล่อมเกลา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชำระอวิชชาออกจากหัวใจ ทำลายป่าทั้งป่า ไม่ได้ตัดต้นไม้แม้แต่ต้นเดียว มันทำลายอวิชชา มันทำลายมารในหัวใจ แต่ความรู้สึกลึกซึ้งขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นปกติ คำว่า “ปกติ” ธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ ความคิดของเรา ความคิดของเราถ้าไม่มีตัวตนของเราละ ความคิดนั้นมันเป็นความคิดที่สะอาดบริสุทธิ์ ถ้ามีผลประโยชน์ มีตัวตนของเราขึ้นมา ความคิดนั้นเป็นเรา เรามีเล่ห์เหลี่ยมกับการใช้ความคิดนั้น

นี่ไง เวลาปกติของเรา เราคิดสิ่งใด เรามีตัวตนของเรา เรามีในใจของเรา เรามีทุกอย่างของเรา แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำลายอวิชชา ความเห็นแก่ตัวหมดแล้ว ความคิดนี้เป็นความคิดที่สะอาดบริสุทธิ์ ภารา หเว ปญฺจกฺขณฺธา ขันธ์ของเรา ความรู้สึกลึกซึ้ง

ของเรา ตัดป่าทั้งป่าเลย แต่ไม่ได้ตัดต้นไม้แม่แต่ต้นเดียว ตัดกิเลสค้นหาความทะยานอยากในใจ ทั้งหมดเลย แต่ความคิดอยู่เหมือนเดิม

นี่ไง ความเป็นอยู่อย่างนั้นที่มันละเอียดมันลึกซึ่งเข้ามา เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด อย่ามีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งเลย แต่เวลาจะสั่งสอน จะวางธรรมวินัยเพื่อสัตว์โลก บริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เราเป็นอุบาสก อุบาสิกา นะ ถ้าอุบาสก อุบาสิกา ถ้ามีสิ่งนี้หล่อเลี้ยงหัวใจ ถ้าจิตใจของคนมันมีคุณธรรมในหัวใจ

ใช่ ในทางโลกมันไม่เท่าเทียมกันหรอก ในทางโลกมันจะสูงบ้างต่ำบ้าง แต่ถ้ามันมีคุณธรรมในหัวใจ เราจะอยู่ในสถานะใด จะอยู่ที่สูง เราก็สูงที่มีคุณธรรม จะอยู่ที่ต่ำ เราก็อยู่ที่ต่ำที่มีคุณธรรม คนที่มีคุณธรรมมันไม่น้อยเนื้อต่ำใจใจ มันไม่บีบคั้นใจเราใจ แต่ถ้าเราไม่มีคุณธรรมนะ อยู่ที่สูง เราก็จะเอาเปรียบเขา อยู่ที่ต่ำ เราก็ทำลายตัวเราเอง

แต่ถ้าคนที่มีคุณธรรม เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า คนเราไม่ใช่ดีเพราะการเกิด คนเกิดมาเกิดจากเวรจากกรรมทั้งนั้นนะ แต่คนเราจะดี ดีเพราะการกระทำ พระอรหันต์แต่ละองค์ท่านเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาเพราะอะไร เพราะการกระทำของท่าน แล้วต้องกระทำที่ถูกด้วยนะ ถ้ากระทำผิด กระทำ

คนเราจะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร ความเพียร ความวิริยะ ความอดุสาหะ ความเพียร อันนั้นต้องถูกต้องดีงาม มัชฌิมาปฏิปทา สมคูลของมัน มันถึงจะเป็นมรรค แต่ถ้าเป็นความเพียรของเรา นะ ความเพียรของเราอัตตกิลมถานุโยค เรามีความเพียร มีความมุ่งมั่นมาก แต่เราทำเบียดเบียนตน เราทำให้เราลำบากโดยที่มันออกนอกกลุ่มนอกทาง อันนั้นมันไม่ใช่ธรรม ถ้าไม่ใช่ธรรมมันก็ไม่ให้ผลใจ ถ้าไม่ให้ผล มันก็เป็นความจริงในใจของเราใจ

ถ้าเป็นความจริงของเรา จริงอย่างไร จริงอย่างไร เพราะจริง มันมี คุณติ เราเรียนมาตั้งแต่อนุบาล ตั้งแต่ประถม ตั้งแต่อุดมศึกษา เราเรียนมาสูงต่ำแตกต่างกัน ทีนี้สูงต่ำแตกต่างกัน เวลาเราจะเข้ามาในหัวใจของเรา พื้นฐานของการประพฤติปฏิบัติเลย ต้องทำความสงบของใจก่อน ทำความสงบของใจก่อน ถ้าใจไม่สงบ เราคิดแบบโลกๆ นี่ไง คิดแบบโลกๆ ก็คิดแบบประเพณี วัฒนธรรม

ประเพณีวัฒนธรรม ถ้าประเพณีชุมชนใดก็แล้วแต่เข้มแข็งนะ กฎหมายไม่ต้องใช้เลย มันเข้มแข็ง กฎหมายบังคับใช้ เขายังหลบหลีกไขว้ไหมด แต่ถ้าเป็นวัฒนธรรม เราทำผิดพลาด เราจะเข้ากับชุมชนนั้นไม่ได้เลย นี่ประเพณีวัฒนธรรม แต่เวลาประเพณีวัฒนธรรมเขาทำเพื่ออะไรละ ดูพระราติ พระเรามีข้อวัตรปฏิบัติ ข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ๆ ที่นี้ชาวพุทธ ชาวพุทธเอาอะไรเป็นตัวอย่างละ ชาวพุทธเอาอะไรเป็นเครื่องหมายว่าเป็นชาวพุทธละ

ชาวพุทธนะ ชาวพุทธต้องถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ถึงรัตนตรัย ถ้าพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระสงฆ์ ดูพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แล้วเวลาครูบาอาจารย์ท่านสอน ท่านสอนให้เรื่องของท่านๆ ให้ท่านทำคือการเสียสละ การเสียสละ เสียสละเพื่ออะไร การเสียสละนะ เราเสียสละ เราไม่ต้องมีวัตถุไปเสียสละก็ได้ เห็นคนเขาทำคุณงามความดีนะ เห็นเขาทำคุณงามความดี อนุโมทนากับเขา คือถ้าเราเสียสละ มีการอนุโมทนา มันจะเปิดหัวใจใจ

โดยธรรมชาติที่เราศึกษาแล้วไม่เข้าใจ เพราะอะไร เพราะเราไม่เปิดใจเรา ถ้าเราไม่เปิดใจเรานะ เรามีตัวตนของเรา ตัวตนเป็นกำแพงของเรา เราก็คึดมั่นถือมั่นสิ่งนี้ ฉะนั้น ประเพณีวัฒนธรรม การทำท่านๆ มันการเสียสละ การเสียสละ ทำลายกำแพงอันนี้ๆ ถ้าทำลายกำแพงอันนี้ มันมีศรัทธามีความเชื่อนะ มันจะเข้ามาศึกษา ศึกษาเรื่องอะไร

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่าน ทาน ศีล ภาวนา ระดับของท่าน คือระดับของท่าน ระดับของฆราวาสเรา ถ้าระดับของท่านนะ ทำให้สังกรรมเย็นเป็นสุข สังคมเรา ถ้าสังกรรมเย็นเป็นสุขนะ สังคมที่อบอุ่น เราอยู่ในสังคมนั้น เราจะมีความสุขนะ สังคมที่เบียดเบียนกัน เราอยู่ในสังคมนั้นด้วยความทุกข์ความยากนะ

การเสียสละ เรามีสิ่งใด เราเสียสละ เสียสละ มันไม่ได้เสียสละที่วัตถุหรือ มันเสียสละที่ในหัวใจเรา คนนี้เป็นคนที่ฉลาด คนนี้เป็นคนที่ฉลาดมีปัญญา เราให้มุมมองเขา ให้ต่างๆ เขาความฉลาดของเขา เขาจะทำประโยชน์กับสังคม ทำประโยชน์กับหมู่บ้านของเรา การเสียสละ เสียสละเพื่อธรรม ถ้าคนนี้เป็นคนที่ไม่มีความปัญญา คนนี้เป็นคนที่เห็นแก่ตัว เราก็ไม่ไปกีดขวางเขา ให้เขาอยู่ของเขา ให้เขาคิดของเขาได้ นี่พูดถึงว่าชุมชนๆ พูดถึงประเพณีวัฒนธรรม นี่พูดถึงโลก ถ้าโลกเป็นแบบนี้

แต่ถ้าเป็นธรรมละ ถ้าเป็นธรรม เป็นธรรมมันเป็น อตุตา หิ อตุตโน นาโต คนเป็นที่พึ่งแห่งตน เมื่อกี้โยมทานข้าวกัน ไครทานข้าวมากน้อยแค่ไหนก็อยู่ในกระเพาะของโยมทั้งนั้นนะ

ความเพียร ความเพียร เร่งความเพียร ความวิริยอุตสาหะ ใครทำอะไรใครก็ได้เท่านั้น ถ้าใครทำ
สิ่งใดแล้วจิตเรามีศีล มีสมาธิ มีปัญญา

เราพูดถึงนะ ศีล สมาธิ ปัญญา ศีล สมาธิ ปัญญา...สมาธิๆ เราไม่เคยรู้จักมันเลย แต่ถ้า
เมื่อใดจิตเราสงบไป จิตได้สัมผัส จิตเป็นสมาธิเสียเอง มันจะตื่นตื่น ตื่นตื่นเพราะอะไร ตื่นตื่น
เพราะว่าสิ่งนี้มันหาซื้อไม่ได้ในโลกนี้ ในโลกนี้ สมาธิ ปัญญา หาซื้อไม่ได้ สุขภาพจะดีได้ต่อเมื่อ
เราออกกำลังกาย สุขภาพดีหาซื้อไม่ได้ สุขภาพจิตที่ดีหาซื้อไม่ได้ คุณงามความดี ปัญญาใน
หัวใจ ไม่ฝึกไม่ฝน ไม่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา หาซื้อไม่ได้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมา ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ปรารถนามารื้อสัตว์ขันธ์สัตว์ การรื้อสัตว์ขันธ์สัตว์ก็เป็นคนชี้ทาง เป็นคนบอกแนวทาง แล้วให้พวก
เราฝึกหัดหมั่นเพียรเพื่อประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเป็นตามความเป็นจริง ปฏิบัติตามความเป็นจริง ถ้า
จิตได้สัมผัสสมาธินะ ตาพองเลยละ เอ้อะ! เอ้อะ! เอ้อะ!

ไอ้ที่มันพูดกันอยู่นี้มันไม่ใช่ ไอ้ว่างๆ ว่างๆ อวกาศมันก็ว่าง ในตุ่มในไหมันก็ว่าง โอ๊ย! มี
ความว่าง...มีความว่าง ทำไมทำตัวกันอย่างนั้น

คนถ้ามีความว่าง เรามีสมบัติ คุณิ ตอนนีโรคระบาด โรคอะไรก็แล้วแต่ เราจะไม่เข้าไป
ใกล้นะ เราจะป้องกัน เราจะฉีดวัคซีน เราจะป้องกันเต็มที่เลย เพราะเราไม่ต้องการเป็นโรคอย่าง
นั้น

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเขาว่างๆ จิตใจเขามีคุณธรรม ทำไมเขาทำตัวกันอย่างนั้น ถ้ามันว่างๆ ถ้า
มันเป็นสมาธิได้ พอเป็นสมาธิได้ ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนา นี้เราจะบอกว่า สภาวะแวดล้อมภายนอก
กับภายใน ถ้าสภาวะแวดล้อมภายนอกมันเป็นเรื่องโลกๆ เรื่องโลกๆ เขาก็ต้องมีวิชาการของเขา
เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขทางโลกเขา แต่เวลาจะเอาจริงเอาจังขึ้นมา สภาวะแวดล้อมของหัวใจเรา
ถ้าสภาวะแวดล้อมของหัวใจเรานะ ถ้าเรามีศีล มีสมาธิ มีปัญญา นี่ก็คือสภาวะแวดล้อมที่ดี สภาวะ
แวดล้อมที่ดี จิตใจที่ดี จิตใจที่มีคุณธรรม มันจะทำให้เราประพฤติปฏิบัติ

งานทางโลกนะ เราแสวงหา เรามีการกระทำกันไม่มีวันจบวันสิ้นหรือ เวลาคนมีวุฒิ
ภาวะทำงานดิ้นรนไหน เขาต้องตายไป แล้วคนอื่นต่อไปก็ต้องมาสานงานนั้นต่อเนื่องกันไป
โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ โลกนี้ไม่เคยอยู่เต็ม มันต้องมีการแปรสภาพของ

มันเป็นธรรมดา แต่ถ้าสภาวะแวดล้อมภายใน ถ้าเรามีศีล มีสมาธิ มีปัญญา เราจะรักษาสິงนี้ ถ้ารักษาสິงนี้

ดูพระติ พระเราที่จะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เพราะเป็นเครื่องอยู่ๆ พอมีเครื่องอยู่แล้ว จิตใจมีเครื่องอยู่ จิตใจไม่ส่งออกไปข้างนอก จิตใจไม่ทุกข์ไม่ยาก พอจิตใจไม่ทุกข์ไม่ยาก จิตใจก็ทำงานภายใน ทำงานภายใน ถ้ามันใช้ปัญญา ที่ว่าเขาปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ แนวทางสติปัฏฐาน ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม

ทำไมต้องไปพิจารณาภายใน ต้องไปพิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรมละ

เขาต้องการพิจารณากิเลส เขาต้องทำลายกิเลส เราอยากจะสิ้นกิเลส เราอยากจะสิ้นทุกข์ แต่สิ้นไม่ได้ถ้าเราไม่เห็นตามความเป็นจริง

ในธรรมชาตินี้ เราจะบอกว่า เรารักคนนั้น เรารักคนนี้ แต่ความจริงมันไม่ใช่ รักตัวก่อน มีตัวตนของเรา เราถึงรักคนอื่นได้ จริงๆ แล้วมันผูกพันกับตัวเราเอง โลกนี้มีเพราะมีเรา ถ้าเราไม่มีอยู่ โลกนี้มันคืออะไร แต่มันต้องมีเราใช่ไหมถึงรับรู้โลกได้ นี้ก็เหมือนกัน เพราะมันมีตัวตนของเรา เราถึงเที่ยวไปรักคนนั้นคนนี้ แล้วก็ไปบอกเขา ฉันรักคนนั้น ฉันรักคนนี้... ไม่ใช่หรือเองรักตัวเอง แต่มันพูดไม่เป็น

แต่ถ้าเราพิจารณาขึ้นมา เราจะย้อนกลับมาที่เราเลย สักกายทิฐิ ทิฐิคือความเห็นผิด เพราะเรามีความเห็นผิด เราถึงใช้ชีวิตผิดๆ เราถึงทำอยู่กับทางโลกผิดๆ ถ้าเรามีความเห็นถูก คนที่มีความเห็นถูก คนที่มีธรรมเป็นที่พึ่งอาศัย เขามีความเห็นถูก เขาจะไม่เบียดเบียนคนอื่น เพราะถ้าเขาเบียดเบียนคนอื่นก็เท่ากับเบียดเบียนตัวเอง เพราะเขาได้สร้างเวรสร้างกรรม เขาจะไม่เบียดเบียนใคร เพราะเขาจะไม่เบียดเบียนตัวเอง พอเขาไม่เบียดเบียนตัวเอง เขามีสติมีปัญญาขึ้นมา ถ้าเขาทำความสงบของใจได้ เขายกขึ้นสู่กาย สู่เวทนา สู่จิต สู่ธรรม แล้วเขาพิจารณา พิจารณาในอะไร

พิจารณาในความเห็นผิดของจิต จิตนี้มีความเห็นผิด จิตนี้ยึดมั่นถือมั่นโดยสัญชาตญาณของมัน ไม่ได้ยึดมั่นถือมั่นเพราะเราคิดหรือ มันยึดมั่นถือมั่นโดยสัญชาตญาณของมัน เพราะมันมีสังโยชน์ พอพิจารณาไป มันพิจารณาด้วยสติ ด้วยกำลัง ด้วยปัญญา ด้วยศีล สมาธิ ปัญญา

ด้วยมรรค เวลาพิจารณาไปแล้วมันปล่อยๆ ปล่อยจนมันขาด พอมันขาด มันขาด มันรู้มันเห็นของมันไง มันสำรอกมันคายของมันไง

พอมันขาดเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป มันถึงได้รู้ไง อะไรเกิด ไอ้ที่ว่าเกิดๆ เวลาเราเกิด เราก็เกิดจากพ่อจากแม่ไง แต่ความจริง ถ้าไม่มีจิต ไม่มีจิตปฏิสนธิในไข่ ในครรภ์ ในน้ำคร่ำ ในโอปปาติกะ จะไม่มีการเกิด แต่จิตมันมีอยู่แล้ว มันเกิดในสถานะของมัน จิตนี้ไม่เคยว่าง มันเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แต่ไปอยู่สถานะไหน อยู่ในภพไหนชาติใด แต่เวลาถึงวาระของมัน มันก็จะมาเกิดเป็นมนุษย์ ฉะนั้น เกิดเป็นมนุษย์ถึงแสนยาก

เกิดเป็นมนุษย์แสนยากอย่างไร ตอนนี้ ๗,๐๐๐ กว่าล้าน จะสิ้นโลกอยู่แล้ว แล้วคุณสัตว์ลิจิตหนึ่ง สัตว์ตัวหนึ่งก็มีจิตหนึ่ง มนุษย์คนหนึ่งก็มีจิตหนึ่ง เทวดาองค์หนึ่งก็มีจิตหนึ่ง พรหมหนึ่งก็มีจิตหนึ่ง จิตหนึ่งเท่านั้นเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

ปัจจุบันนั่งกันอยู่ที่นี่ แล้วมันมาจากไหนล่ะ

นี่พูดถึงว่า สภาวะแวดล้อมภายใน ถ้าใครมีสติมีปัญหาเห็นสภาวะแวดล้อมภายใน จะเคารพ เคารพธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่าศาสนาพุทธคู่กับป่า เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดในป่า เกิดที่สวนลุมพินีวัน ตรัสรู้ในป่า เทศน์ธัมมจักขุ ครั้งแรกในป่า แล้วบริณีพพานในป่า ป่าเป็นสรรพสิ่ง ทั้งให้อาหาร ให้ที่อยู่อาศัย ให้สรรพสิ่งต่างๆ แก่มนุษย์ ถ้าแก่มนุษย์ ถ้าศาสนาพุทธคู่กับป่า พ่อกับป่า เพราะสิ่งนี้มันสร้างสังขารม สัจธรรม สัจจะความจริงเกิดที่นั่น ถ้าเกิดที่นั่น เวลาเราจะค้นคว้าตัวเราเอง เราอาศัยป่าเป็นชัยภูมิเฉยๆ เราอาศัยป่าเป็นชัยภูมิ แต่จริงๆ แล้วเราก็ค้นคว้าในหัวใจของเรา แต่เราเข้าไปอาศัยป่า

ถ้าเราอยู่ในเมือง เราอยู่ด้วยความอบอุ่น มีแต่คนล้อมหน้าล้อมหลัง เราอยู่ด้วยความประมาท พอเข้าไปป่า อยู่คนเดียว มันมีภัยมีอันตรายไปทุกๆ อย่าง ทั้งทางโลกและทางจิตวิญญาณ แล้วยังมีความวิตกกังวลกับใจของเราอีก ยังมีกิเลสที่มันกลัวภัยอีก นี่มันจะเกิดปัญญาเอาตัวรอด ถ้าเอาตัวรอดได้แล้วนะ เอาตัวรอดได้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ บอกว่าเราเป็นผู้ชี้ทางเท่านั้น เธอต่างหากต้องเป็นผู้ที่ชวนขวยประพฤติปฏิบัติเอง เพราะเธอเกิดเอง เธอมีกรรมเอง จิตของเธอต้องเวียนว่ายตายเกิดโดยสัจจะ โดยข้อเท็จจริงที่ทำมา

ฉะนั้น สิ่งที่จะลบล้างอันนั้นได้ มันก็ต้องลบล้างด้วยสัจจะ ด้วยการกระทำ มีเหตุปัจจัยไปลบล้างในใจดวงนั้นเหมือนกัน เพราะใจดวงนั้นมันได้สร้างมา สร้างกรรมดีมากรรมชั่วมา การกระทำมันมีเหตุมีปัจจัย มันถึงมีผลเป็นอย่างนี้ ถ้ามันมีผลเป็นอย่างนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้ทาง แล้วผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจะเข้าไปจัดการนั้น นี่พูดถึงสภาวะแวดล้อมภายใน ถ้าทำถึงที่สุดแห่งทุกข์จะไปกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาพระสารีบุตรเป็นพระอรหันต์ แล้วบอกว่าไม่เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย พระก็ไปฟ้ององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าพระสารีบุตรไม่เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเรียกพระสารีบุตรมา “สารีบุตร เธอพูดอย่างนั้นจริงๆ หรือ”

“จริงๆ ครับ แต่ก่อนนั้นข้าพเจ้าเชื่อถือศรัทธา เพราะข้าพเจ้าเอาตัวของข้าพเจ้าไปไม่ได้ แต่ในเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้ทาง แล้วข้าพเจ้าใช้ปัญญาของข้าพเจ้าแทงทะลุปรุโปร่งไปหมดเลย ข้าพเจ้าเชื่อปัญญาที่ข้าพเจ้าใช้ปัญญาแทงทะลุอันนั้นไป”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสาธุ มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ

เห็นไหม เวลาถ้าเรา จิตที่เวียนว่ายตายเกิด ฉะนั้น เวลาที่มันชำระล้างจิตดวงนี้ ต้องชำระล้างในจิตดวงนี้ แต่ชำระล้างด้วยสาวกสาวกะ พวกเราไม่มีอำนาจวาสนาหรือ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ก่อน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคนชี้บอกเรา เราเป็นสาวกสาวกะได้ยินได้ฟัง เราประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมา แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคนชี้ทาง แล้วเรา เราต้องไปประพฤติปฏิบัติ เราต้องมีสติปัญญา เรามีสติปัญญา เราถึงจะหันมาทำของเรา

งานทางโลกเราค้นคว้าการกระทำของเราเพื่อชาติเพื่อตระกูล เพื่อชีวิตของเรา แต่ถ้าปฏิบัติธรรมนะ มันชั่วหลายภพหลายชาติในการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เพราะจิตนี้ไม่มีต้นไม่มีปลาย มันต้องไปของมัน

แต่ถ้าสำเร็จ ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย จบ จบเลย

พอจบเลย จบแล้วเป็นอย่างไร จบแล้วไม่มีอะไรเลยหรือ

มี เพราะถ้าสิ้นกิเลสแล้ว อันนั้นจะเป็นคงที่ตายตัว มันจะเป็นวิมุตติสุข วิมุตติสุขไม่สุขเหมือนเรา ไม่ใช่มีสุขเหมือนเรา แต่เป็นวิมุตติสุข เป็นสิ่งที่คงที่ตายตัวในจิตนั้น

นี่พูดถึงสภาวะแวดล้อมภายนอก สภาวะแวดล้อมภายนอกคือกระแสโลก สภาวะแวดล้อมในหัวใจ สภาวะแวดล้อมเรื่องสุข เรื่องทุกข์ในใจ แล้วสภาวะแวดล้อมนี้มันแก้ไขได้ทั้ง ๒ ทาง โลกนี้เราก็ช่วยกันคำจุนดูแล หัวใจของเรา เราพยายามประพฤติปฏิบัติให้รู้จริงเห็นจริง ให้เป็นความจริงในใจของเรา มันจะเป็นสังขธรรม จะมีธรรมเป็นที่พึ่ง เอวัง